

דברי משיח

היתשינ

התוועדות ש"פ דברים, שבת חזון, ו' מנחם-אב

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

ה' תהא שנת חירות עצמות

קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נא!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

„לאלתר לגאולה“ ו”הנה זה משיח בא“

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויולכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

ולחץ את ידו ובירכו: "יהי רצון שהקב"ה יחנן אותנו בהצלחה רבה בתפקיד החדש, למלאות את זה בשלימות. ובשורות טובות והצלחה רבה. – תזדרז בזה, כי בקרוב יבוא משיח, ואז הוא יסדר את כל ה... (חסר קצת) וכל העניינים".

לר' אברהם שי' טאוב נתן דולר נוסף באומרו: "כפליים לתושי".

העניינים".

ר' דוד נחשון הציג את מר יוסף שי' בן חנו, באומרו שבעוד שלושה שבועות הוא יתעלה לדרגת אלוף ויתמנה למפקד המכללה לבטחון לאומי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו (שוב): "ברכה והצלחה",

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' דברים-חזון – הגנו מוציאים לאור "הנחה" ויומן מהתועודות ש"פ דברים, שבת חזון, ר' מנחם-אב ה'תשנ"ג – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשנ"ג". בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מחלוקת הדולרים לצדקה ביום ראשון, ז' מנחם-אב ה'תשנ"ג (הר"ד המלא יתפרסם א"ה בכרך השייך לתקופה זו).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ והיומן² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנו ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובהן בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ח-תשנ"ג), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומייד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
ה' מנ"א, ה'תשנ"ח (ה' תהא שנת חירות עצמות),
קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ"ג.

(1) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות ה"ר"ד" שי"ל ע"י מערכת "פאקס א שיחה", וה"תוכן קצר שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת שי"ל ע"י "ועד הנחות בלה"ק" ומ"תקציר" ההתועודות שנדפס בגיליון "בית חיינו", וכן פרטים מרשימה פרטית של הרה"ת ר' אברהם שי' מאן (המתפרסמים כאן לראשונה). לשלימות העניינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשנ"ג ח"ב ע' 595 ואילך).

(2) היומן נערך ע"פ יומן "פאקס א שיחה" וגיליון "בית חיינו" שי"ל בשעתו, ויומן פרטי של הרה"ת ר' ש.ז.ה. שי' (הנדפס בס' "שנת ניסים בבית חיינו").

רבה¹³, ונתן לו עוד דולר באומרו: "דאָס אָפּגעבן אויף צדקה פאַר פּראָפּעסאָר שאַקי. זאָל זיין בשורות טובות, הצלחה רבה"¹⁴.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל את בנו של הנ"ל: "אתה מסייע להאב בעניניו?".

הבן לא ענה, ואמר "כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אזי על כל פנים תתחיל לעסוק בזה מכאן ולהבא, לסייע לו בכל האפשרי. לכל לראש – עי"ז שירוה רוב נחת ממך, ומכל הילדים, במילא תהי' לו מנוחת הנפש לעשות כמה פעמים ככה בהפצת התורה והיהדות. בשורות טובות, הצלחה רבה".

לר' גרשון בער ורעייתו שיחיו ג'יקובסון (שאצלם מתארח הנ"ל) נתן דולר נוסף לכ"א, ולרח"ק (שנלוה אליהם) נתן דולר נוסף באומרו: "כפליים לתושי".

• לא' שעבר עם קביים איחל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "האָבן אַ רפואה קרובה, בקרוב ממש"¹⁵.
הנ"ל: תודה.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בחמשה עשר באב דאָרף אַ איד טאַנצן, וועט איר זען איר זאָלט דאָס קאָנען דורכפירן"¹⁶.
הנ"ל: שנה הבאה.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ניין, איך רעד וועגן חמשה עשר באב פון היינטיקן

יאָר"¹⁷.

הנ"ל: אני מקוה.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וואָס דאָרפט איר האָפּן, איר דאָרפט בעטן באַ דעם אויבערשטן! זאָל זיין בשורות טובות. איבער אַ יאָר וועט זיין צוויי מאָל אַזויפיל"¹⁸, ונתן לו דולר נוסף באומרו: "היינטיקן יאָר... (חסר קצת) אַז די רפואה דאָרף זיין היינטיקן חמשה עשר באב. איך דאָרף מיט אַיך דינגען אין דעם!?!"¹⁹.

• לר' דוד שי' נחשון נתן דולר נוסף באומרו: "כפליים לתושי".

הנ"ל הציג את המפקד (לשעבר) מר משה שי' לוי, ואמר "כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאָל זיין הצלחה רבה. איר האָט געלערנט אין חב"ד, זאָלט איר ניט פאַרגעסן"²⁰, והמשיך (בלה"ק): "למדת במרוקו? אתה מרוקו?".

הנ"ל: כן, מאלג'יר.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אזי בודאי שלמדת שם אצל חב"ד".

הנ"ל: כן.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אזי הי רצון שיופרט לימוד זה וניהי' ניכר על כל הפעולות שלך, להצלחה בגשמיות והצלחה ברוחניות", ונתן לו דולר נוסף באומרו: "זה בשביל כפליים לתושי בכל

17) = "לא, אני מדבר אודות חמשה עשר באב דשנה זו".

18) = "מה אתה צריך לקוות, אתה צריך לבקש מהקב"ה! שיהיו בשו"ט. שנה הבאה יהי' פעמיים ככה".

19) = "בשנה זו... שהרפואה צריכה להיות בחמשה עשר באב זה. אני צריך להתווכח איתך בזה!?!".

20) = "שתהי' הצלחה רבה. למדת בחב"ד, שלא תשכח".

בס"ד. התוועדות ש"פ דברים, שבת חזון, ו' מנחם-אב ה'תש"נ

הנחה בלתי מוגה

– שיחה א' –

[כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות ניגנו "שיבנה ביהמ"ק". אחרי שבירך על היין ניגנו "מצאתי דוד עבדי"].

א. בקשר עם שבת זו הנקראת "שבת חזון", נוסף על הפירוש הפשוט על שם התחלת ההפטרה "חזון ישעיהו"¹, שזהו א' מהעשר לשונות של נבואה², ישנו הפירוש (כתורה הידועה שנדפסה ונתפרסמה, ומובאת בחסידות³) ש"חזון" הוא מלשון ראי', כיון שבשבת זו מראים לכל יהודי את בית המקדש דלעתיד.

והנה⁴, לכאורה שני פירושים אלו הם דבר והיפוכו לגמרי: הנבואה של "חזון ישעיהו" היא מההפטרות של "תלתא דפורענותא"⁵ (ולא מה"שבע דנחמתא"⁶), הקשורות עם חורבן הבית, שזהו ההיפך מענינו של בית המקדש השלישי – נחמה; ואילו זה שמראים לכל יהודי את בית המקדש השלישי, הרי זה ענין של נחמה, כמ"ש "אורך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני".

ועד שהנחמה האמיתית היא בבית המקדש השלישי דוקא (שאותו מראים לכל יהודי בשבת חזון), כיון שהוא יהי' בית נצחי⁷ ובתכלית השלימות, כמ"ש⁸ "מקדש אדני-כוננו ידיך", שהוא מעשה ידיו של הקב"ה⁹, וממילא יש לזה קיום נצחי, כפי שממשיך לאחרי זה¹⁰ "ה' ימלוך לעולם ועד"; משא"כ בית המקדש הראשון והשני, שהי' בהם ענין של חורבן.

ואע"פ שנאמר¹¹ "גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", שקאי (גם) על בית המקדש השני¹² שעמד מספר שנים גדול יותר מהבית הראשון, הרי זה הי' רק עשר שנים נוספות, שבת המקדש הראשון עמד ת"י שנה ובית המקדש השני ת"כ שנה¹³. וכמובא בספרים¹⁴ הרמז על זה מהפסוק¹⁵ "כתית למאור", שבתית "כתית" נרמזו ת"י

8) בשלח טו, יז ובפרש"י.

9) ראה פרש"י עה"פ.

10) בשלח שם, יח.

11) חגי ב, ט.

12) ב"ב ג, סע"א-ב. וראה סה"מ אב"א לול בתחלתו. וש"נ.

13) יומא ט, א. ירושלמי מגילה פ"א סה"ב. ועוד.

14) בעה"ט עה"פ שבהערה הבאה.

15) ר"פ תצוה (כו, כ).

1) ישעי' א, א.

2) ב"ר פמ"ד, ו (הובא בפרש"י עה"פ).

3) דרוש ר"ה מפאריטש (בשם רלוי"צ מברדיטשוב)

– נדפס באוה"ת לנ"ך (כרך ב) ע' א'צו בשוה"ג.

4) בהבא לקמן – ראה גם שיחת ש"פ דברים תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 608 ורא"ל).

5) טוא"ח סו"ס תכח.

6) ישעי' יב, א.

7) ראה זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א.

ות"כ שנה שעמדו הבית הראשון והשני; ואע"פ שיש בזה מה שאין בזה, הן מעלות והן חסרונות, אבל הצד השווה שבהם שבשניהם הי' ענין של חורבן – "כתית".

משא"כ בית המקדש השלישי יהי' בית נצחי, כהמשך הכתוב "כתית למאור", שקאי לא רק על אור סתם, אלא על מקור האור – מאור, כמפורש ענין האור בפעם הראשונה בתורה שבכתב בתחילת הבריאה – "ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים"¹⁶, מאור דוקא.

וזהו דיוק לשון הכתוב "כתית למאור", שדוקא ע"י הקדמת ענין ה"כתית" יכולים להגיע לשלימות של מאור. כלומר שדוקא ע"י הירידה של החורבן והגלות, ה"כתית" של בית המקדש הראשון והשני, מגיעים לשלימות הכי נעלית של בית המקדש השלישי, עלי' שלא בערך, וכהלשון הידוע "ירידה צורך עלי".

וכמדובר בארוכה בהתועדות שלפני זה¹⁷ שענין זה דירידה צורך עלי' הוא כך בטבע הבריאה (כמובן מלשון זה עצמו שלא כתוב שזהו ענין של נס וכיו"ב), וכמו שהי' כבר בתחילת הבריאה. והיינו, שדוקא ע"י ירידה באה עלי' חדשה, למעלה מעלי' ע"ד הרגיל, כיון שאחרת אין שום הסברה לענין של ירידה בעולמו של הקב"ה שכולו טוב, ו"מטבע הטוב להיטיב"¹⁸; וא"כ נמצא שטבע הבריאה עצמו מכריח שירידה היא צורך עלי'. וכיון שהכל הולך אחר הכוונה והתכלית האמיתית של הדבר, א"כ הירידה בעולם אינה ענין בפני עצמו, אלא היא ירידה לפי שעה בתור הכנה לדבר שני – העלי' הבאה על ידה, כלומר: הירידה היא רק "שלב" בעלי' עצמה.

ב. ההוראה מזה בעבודת האדם:

תכלית חייו של כל יהודי היא כלשון המשנה¹⁹ "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", וא"כ צריך הוא לשמש את קונו בכל רגע ורגע, במשך כל ימי חייו. ובכל זאת, בפועל ישנו זמן בכל יום שבו הוא צריך ללכת לישון, וממילא אינו יכול לעבוד את עבודתו בשלימות בזמן זה!

ויתירה מזו: ענין השינה הוא דבר מוכרח בחיי האדם, כפי שנפסק בתורה²⁰ שהנשבע שלא אישן כמה ימים הרי זה כמו שבועת שוא, ואינו צריך לחכות עד שלא יוכל להחזיק מעמד וירדם, אלא יכול ללכת לישון מיד, כיון שהשבעה שלו לא חלה כלל, ע"ד הנשבע שיעלה לרקיע²¹, שאין זה שבועה כלל.

16 בראשית א, טז.
17 שיחת ש"פ מטו"מ שנה זו ס"ב ואילך.
18 ראה עמק המלך ע"ד (א) שעשועי המלך רפ"א.
שעויה"א פ"ד (עט, א). וראה סה"מ בראשית ח"ב ע"י מא. וש"נ.
19 טוף קידושין (ע"פ גירסת הש"ס כתי"י (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשכ"ד). וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. וראה גם יל"ש ירמ"י רמז רעו).
20 סוכה נג, א. וטושו"ע י"ד סרל"ו ס"ד.
21 ראה גיטין פד, א. וטושו"ע אה"ע סקמ"ג ס"ב.

בישראל?

שווערערע זאכן! בשורות טובות".

הנ"ל אמר ששכנו מר אבנר שי' שאקי ביקש למסור ד"ש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איר ווייסט מסתמא אז ער דארף איצטער האָבן אַ עידוד במיוחד"⁹.

הנ"ל: כן, אני חושב שהוא כבר יצא מהצרות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וויבאלד ער האָט שוועריקייטן פון תקשורת, במילא, איז אין דערויף קאָן נקדימון מסתמא העלפן, אלס איינער וואָס נמצא בפנים"¹⁰, והצביע עליו באומרו: "איך מיין דעם נקדימון, ניט נקדימון..."¹¹.

הנ"ל: כן, אני מבין.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאָל זיין בשורות טובות, זאָל זיין בהצלחה

9 = "הפוליטיקה הכי טובה היא שיהפכו ימים אלו לישון ולשמחה". ומה שאני שבע רצון הוא כפי שכתבתי כמה פעמים – זהו כבר מעשה [של] שלושים שנה – שזהו דין בתורה שפיקוח נפש דוחה כמה ענינים, ולזה צריכים ממשלה חזקה, וממשלה צרה, כי אם יש להם הרבה אנשים – אף פעם לא יוצא דבר שלם, מכיון שעסוקים בדיבור. צריכה להיות ממשלה צרה, ולהיות ממשלה חזקה. שהם יהיו חזקים כמו שמיר: 'שמיר' פירושו בלשון הקודש – אבן קשה, שכאשר מניחים אותו על אבן, נבקע האבן. שניח את זה על 'לב האבן' שישנו סביבו – איני מתכוון ח"ו הוא עצמו, אבל אני מתכוון סביבו – ושזה יפעל שיהי' הא'אין מים אלא תורה' בפשטות, וגם יפעל על 'נקדימון' שאצלו יעשו המים לתורה. אע"פ שזה יהי' בסתירה, וזה שייך לכאורה לראש ישיבה – אל תפחד, אם יצעקו עליך: 'אתה ראש ישיבה?!' – יש דברים יותר קשים! בשו"ט".

10 = "אתה יודע מן הסתם שהוא זקוק כעת לעידוד במיוחד".

11 = "מכיון שיש לו קשיים מתקשורת, במילא, בזה מן הסתם יכול נקדימון לעזור, בתור אחד הנמצא בפנים".

12 = "אני מתכוון נקדימון זה, לא נקדימון... [מהגמרא]".

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך, ובתנועת ידו הק'): "איר ווילט דאָס נוצן אויף פּאָליטיקע אויכעט?!"⁸.

הנ"ל: כן, למה לא?...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "די בעסטע פּאָליטיקע איז אַז 'הפכו ימים אלו לישון ולשמחה'. און דאָס וואָס איך בין 'סאַטיספּייד' איז ווי איך האָב געשריבן כמה פעמים – ס'איז שוין אַ מעשה דרייסיק יאָר – אַז ס'איז אַ דין אין תורה אַז פיקוח נפש דוחה כמה ענינים, און דערצו דארף מען האָבן אַ ממשלה חזקה, און אַ ממשלה צרה, וואָרום אויב זיי האָבן אַ סאָך מענטשן – גייט קיינמאָל ניט אַרויס קיין דבר שלם, דערפאַר וואָס מ'איז פּאַרנומען מיט רעדן. איז דארף מען האָבן אַ ממשלה צרה, און האָבן אַ ממשלה חזקה. זאָלן זיי זיין חזק ווי שמיר: 'שמיר' איז דער טייטש אין לשון קודש – אַ האַרטער שטיין, וואָס בשעת מ'לייגט עם אַרויף אויף אַ אבן, ווערט דער אבן צושפּאַלטן. זאָל ער דאָס אַרויפלייגן אויפן 'לב האבן' וואָס ס'איז דאָ אַרום עם – איך מיין ניט חס ושלום עם אַליין, אָבער איך מיין אַרום עם – און דאָס זאָל פּועל זיין אַז ס'זאָל זיין דער 'אין מים אלא תורה' בפשטות, און אויך פּועל זיין אויף 'נקדימון' אַז באַ עם זאָל ווערן מים – תורה. אף על פי וואָס ס'זועט זיין בסתירה, און דאָס געהערט לכאורה צו אַ ראש ישיבה, שרעקט זיך ניט אָן, אויב מ'זועט אויף אַיך שרייען: 'איר זיינט אַ ראש ישיבה?!' – ס'איז דאָ

8 = "אתה רוצה לנצל את זה לפוליטיקה ג'כ'?!".

ר"ד מחלוקת הדולרים

יום ראשון, ז' מנחם אב

• מר שלמה שי' נקדימון – כתב בעיתון "ידיעות אחרונות" עבר ביחד עם בנו יניב שי', והריל"ג הציגו והזכיר שבנו זקוק לרפואה שלימה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בקרוב ממש, בשורות טובות. איר ווייסט מסתמא אז אין גמרא ווערט געבראכט דער נאָמען 'נקדימון', און גלייך נאָך דעם שטייט 'בן גוריון'. במילא וועט איר זען אז אלץ וואָס בן גוריון האָט געדאַרפט טאָן – באמת טאָן – וועט איר זען ממלא זיין דאָס!"

הנ"ל: הרבי זוכר שהייתי כאן יחד עם ראש הממשלה מר בגין?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ייע".²⁷

הנ"ל: ראינתי את הרבי לפני 26 שנה, אני עיתונאי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך): "אַבער אויב איר האָט געוואָרט זעקס און צוואַנציק יאָר אויף זען מיר אַ צווייטן מאָל, איז אַ סימן אז איר זיינט געווען 'ווערי ביזי'!"³⁰

הנ"ל מסר ספר (באנגלית) "המכה הראשונה" אודות התקפת צה"ל בעירק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט על הספר בחוזק למשך זמן מה, ושאלו: "דאָס איז

פון די לעצטע...?"⁴

הנ"ל: כן, זה הספר האחרון, מלפני שנתיים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאָל זיין הצלחה רבה ומופלגה".

הנ"ל ביקש ברכה עבור אשתו ושני בניו ועבור עצמו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו עוד ארבעה דולרים באומרו: "דאָס איז פאַר די אַלע וואָס איר האָט דערמאָנט", ועוד דולר באומרו: "דאָס איז פאַר הצלחה רבה אין אייער שרייבן. אין גמרא ווערט דערציילט אז נקדימון איז געווען דער וואָס האָט צוגעשטעלט וואָסער ווען ס'איז ניט געווען קיין וואָסער. במילא וועט איר זען – אין מים אלא תורה – וועט איר אויסנוצן אייער שרייבן אַריין... – איך גלויב ניט אז מ'דאַרף אַריינשמוגלן – זאָלט איר שרייבן אָפּגערהייט, [און] איר וועט זיין גע'חתמ'ט אויף דעם. וועט איר געפינען אַ נייעם קרייז וואָס וועלן מושפע ווערן פון אייך, און דערוויילע וועלן זיי מושפע ווערן פון דער תורה".

הנ"ל: תודה רבה. כעת האם אני יכול לשאול את הרבי האם הוא שבע רצון ("סאָטיספייד") מהממשלה החדשה

(4) = "זהו מָה... האחרון?"

(5) = שתהי'.

(6) = "זהו בשביל כל אלו שהזכרת".

(7) = "זהו בשביל הצלחה רבה בכתיבתך. בנגמרא מסופר שנקדימון ה' זה שהיך מים כאשר לא הי' מים. במילא תדאג - 'אין מים אלא תורה' - תנצל את כתיבתך להכניס... - אני לא מאמין שצריך 'להבריח' - תכתוב באופן פתוח, [1]תהי' חתום על זה. [וכן] תמצא חוג חדש שיושפעו ממך, ובינתיים הם יהיו מושפעים מהתורה".

ש"פ דברים, שבת חזון, ו' מנחם-אב

ובזה גופא פוסק הרמב"ם²² שצריכים לישון שמונה שעות במשך המעת-לעת, וכמובא²³ הרמז על זה מהפסוק²⁴ "ישנתי אז (בגימטריא שמונה) ינוח לי".

ולכאורה נשאלת על זה השאלה: למה עשה הקב"ה כך את טבע הבריאה? הרי טבע העולם לא עשה את עצמו ח"ו (כמובן גם בשכל שהקב"ה מהוה אותו בכל רגע, כתורת הבעש"ט²⁵, שהרי אין דבר עושה את עצמו²⁶), אלא זה נברא ע"י הקב"ה, והרי הקב"ה אינו מוגבל ומוכרח בשום דבר, וא"כ הוא הי' יכול לעשות את הטבע שלא יצטרכו להגיע למצב של שינה, אלא האדם יהי' באופן של עליות תמידיות.

וכמו שאכן מצינו בנוגע לענין הנשימה, שכל דבר שהוא חי (מתחיל מיהודי, וכדי שתהי' בחירה – גם אינו-יהודי, ואפילו (רובם ככולם של ה)בעלי חיים) צריך לנשום אויר בכל רגע, ובזה תלוי' כל חיותו, ועד שאם יש בזה איזה הפסק הרי זה היפך הטבע לגמרי; וא"כ מצינו דבר שלא מוכרח שיהי' בו איזה הפסק, ואדרבה – מוכרח שלא יהי' בו הפסק. משא"כ בנוגע לענין השינה, מוכרח האדם להגיע להפסק מעבודתו במשך היום ולישון כו"כ שעות, ועד שמונה שעות, כנ"ל.

כולל גם הפירוש ב"שעה", מלשון פני' ("א קער")²⁷, כלומר לאו דוקא שעה של שישים שניות, אלא שכל רגע וכל ענין שלו צריכים להיות קשורים עם תורה ומצוות (כי בכל שעה "פונים" ("קערן זיך") להקב"ה ריבוי פעמים), ובכל זאת הרי הוא יושן כו"כ שעות, שזהו ענין של הפסק, ועד כדי כך שבכל יום אחרי שינת הלילה צריך להגיע שוב להחזרת הנשמה בגוף, שע"יז נעשה האדם "ברי' חדשה"²⁸, שניתנה לו נשמה מחדש, כמו שאומרים בכל יום בבוקר "שהחזרת בי נשמת"²⁹, ו"נשמה שנתת בי כו"³⁰, שלכן אומרים "אלקי נשמה"³⁰ וברכות השחר בכל בוקר מחדש (ולכמה דעות³¹ – דוקא אם ישן בלילה), שע"יז נעשה חידוש בעבודתו בכל יום מחדש.

ובמיוחד בנוגע לבני ישראל, שכל ענינם הוא לעבוד את הקב"ה, כנ"ל, ובכל זאת יש בזה איזה הפסק בכל יום בשעת השינה, שע"יז יכול ליפול בדעתו כאשר במשך כמה שעות ביום הוא נרדם ("פאָלט ער אַנטשלאָפן"), ויודע שאין לו ברירה בזה, כי כן הוא טבע האדם. ועד שאומות העולם מתגרים בו ("רייצן אים, טשעפן זיך מיט אים"), כלשון רש"י³² "ש"אומות העולם מונין את ישראל כו"³³, ואומרים לו: הרי אתם אומרים³³ אתה

(22) הלי' דעות פ"ד ה"ד.

(23) מג"א אר"ח סר"ל. ועוד.

(24) איוב ג, יב.

(25) שעה"יהא פ"א.

(26) ראה חובת הלבבות שער (א) היחוד רפ"ה. הובא ונת' בספר החקירה להצ"צ קה, א.

(27) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שמו. תרנ"ד ע' שכט.

תרצ"ז ע' 266. סה"מ קונטרסים ח"ג ע' קד. ועוד.

וראה גם לקו"ת ר"ה סא, א. סג, ד.

(28) שר"ע אדה"ז אר"ח רס"ד (מהדר"ק). רס"ו.

(29) סדר היום בתחילתו. שר"ע אדה"ז אר"ח מהדר"ק ס"א ס"ה. מהדר"ב שם ס"ו. סידור אדה"ז בתחילתו.

(30) ברכת "אלקי נשמה" (ברכות ס, ב).

(31) ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך ברכות השחר (כרך ד ס"ע שעה). וש"נ.

(32) חוקת יט, ב.

(33) בתפלת העמידה דג' רגלים וימים נוראים.

בחרתנו מכל העמים . . . ורוממתנו מכל הלשונות כו"ש לא בערך לגבי אומות העולם (שהרי "רוממות" הוא באיזן ערוך), בשביל המטרה דעבודת ה', וא"כ במה היא מעלתכם, בשעה שגם אתם מפקימים כו"כ שעות בכל יום לענין של שינה?

כלומר, זה שאצל אומות העולם יש ענין של שינה, הרי זה מפני שאצל בני ישראל זה כך, וא"כ לא מתאים כלל שיהי' להם מעלה לגבי בני ישראל שאין בהם ענין השינה; אבל הא גופא טעמא בעי – למה זה כך אצל בני ישראל (ובפרט ש"אדם אתם"³⁴, "אתם קרויים אדם"³⁵ על שם "אדמה"³⁶ לעליון"³⁷)?

אמנם מובא בספרים³⁸ שבשעת השינה הנשמה עולה למעלה ושואבת לה חיים ממקור החיים, אבל זהו הסבר וטעם אחרי שכך הוא טבע הבריאה; אבל צריך להבין למה באמת נקבע כך טבע הבריאה, והרי כשם שהקב"ה ברא את האדם עצמו למטה, כך הי' יכול לעשות שמקור החיים של הנשמה יהי' ג"כ למטה יחד עם האדם (נשמה בגוף), וממילא לא יצטרך להגיע לאיזה ענין של הפסק כדי לקבל חיות ממקור החיים שלו (בדוגמת שאיבת רוח חיים ע"י הנשימה). ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט²⁵ שבכל רגע מתהוית כל הבריאה מאין ליש ממש, ועוד זאת – שזהו כח העצמות דוקא ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין"³⁹, והרי אין בזה שינוי וחיידוש ונפקא מינה אם התהוות המקור חיים תהי' למעלה או למטה?

אלא⁴⁰ הביאור בזה, שמצד טבע הבריאה כל העליות מדרגא לדרגא הם לפי ערך, וכדי להגיע לעלי' נעלית, באופן של באין ערוך לדרגתו הקודמת, צריך להיות ענין של ירידה (מאיזו סיבה שתהי'). אבל הירידה היא לא ענין בפני עצמו, אלא חלק ושלב מהעלי' עצמה, כמבואר לעיל, ובארוכה בהתוועדות שלפני זה.

ג. ויש לקשר זה גם עם פרשת השבוע – "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל"⁴¹:

"אלה" הוא לשון נוכח, שמורה על גילוי, ועד באופן ש"מראה באצבעו ואומר זה"⁴². ואע"פ שהם היו "דברי תוכחות"⁴³, הרי "סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל"⁴³, כלומר שכל ענין הירידה ("דברי תוכחות") אינו ענין בפני עצמו, ולכן נאמר רק ברמז ובהעלם, ואילו בגלוי ניכרת רק העלי' והמעלה שבזה, "אלה הדברים" לשון נוכח, עבודת ישראל בקיום התורה ומצוותי'. כי ירידה היא צורך עלי', שע"י הירידה

(34) ל' הכתוב – יחזקאל לד, לא.

(35) יבמות סא, רע"א.

(36) ע"פ ישעי' יד, יד. ראה עש"מ (להרמ"ע מפאנו)

מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב.

רסח, ב, שא, ב, ועוד.

(37) בהנחה אחרת הובא ענין זה לקמן ס"ז, בהמשך

להמדובר שם אודות מעלתם של ישראל לגבי אה"ע.

(38) ראה ב"ר פי"ד, ט. פדר"א פל"ד.

(39) אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

(40) ברשימת א' התמימים נרשם כאן: לא ביאר

במפורש, אלא זהו הכוונה.

(41) ריש פרשתנו (דברים א, א).

(42) ראה תענית בסופה. שמו"ר פכ"ג, יד.

(43) פרש"י עה"פ.

לתוך כוסו, וחזרה מכוסו לקנקנים. ראשון הלוקחים הי' ר' נח שי ברנשטיין – עבור התוועדות ביום רביעי יו"ד מנחם אב, בקשר להדפסת תניא בא' מערי פנסילבני'. כשסיים להכריז, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאגן אז ס'וועט זייך אין א' זמן המותר – נאך האלכין טאג!"², והנ"ל הכריז שזה יתקיים בשעה 8:30 בערב.

אח"כ קיבלו: ר' מנחם שי' גרליצקי – עבור סיום הלכות ברמב"ם; ר' דוד שי' וייטמן – עבור בית חב"ד בס. פאולו, ברזיל; ור' מישאל שי' ארנבייב – עבור מסיבת סיום מסכת ב-770 בזמן חלוקת הדולרים מחר.

בזמן שר' מנחם גרליצקי הכריז, מזג כ"ק אדמו"ר שליט"א לשניים הבאים, ומיד כשסיים להכריז – התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א (עוד לפני ששניים האחרונים הספיקו להכריז!) לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל.

בעת שניגנו טעם כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מזונות" (לא עודד), ובאמצע הורה לחזן ר' משה שי' טלישבסקי לנגן "יהי רצון . . . שיבנה ביהמ"ק", והמשיך לענות "לחיים" לקהל וכן עודד בידו הק' כמה פעמים. אח"כ התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאווא", ועודד כמה פעמים.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:40 לערך.

(2) = "תאמר שזה יהי' בזמן המותר – אחרי חצות היום!" [ראה גם יומן יו"ד מנ"א (בקשר למכתבו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לחתן וכלה המתחתנים ביום זה)].

בצדקה", ש"משפט" קאי על לימוד הלכות שבתורה ו"צדקה" קאי על נתינת הצדקה, כולל הנתינה בשבת באופן המותר, וההוספה בערב שבת (גם בשביל שבת) כמנהג ישראל.

בסיום השיחה הזכיר את המשל מאב שמראה לבנו את הבגד שקנה עבורו, שהובא דוקא משל מבגד (ולא מבית) כי זה מקיף הקרוב, ועד שנעשה אכילה פנימית דשור הבר והלוייתן.

בסיום שיחה זו שתה כ"ק אדמו"ר שליט"א את רוב הכוס. הקהל ניגן ניגון שמחה (ששרים על המילים "יחי אדוננו"), וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לקהל "לחיים" (לא עודד כלל).

בשיחה ג' עורר על עריכת סיומים בהמשך דתשעת הימים, ובפרט על מסכתות תמיד ומדות שבהן מדובר על בנין בית המקדש, וביאר את כללות הלימוד בעבודת האדם משתי מסכתות אלו.

בהמשך הזכיר אודות חלוקת המשקה, ובפרט בקשר לסיומי מסכת וכיו"ב. ושמחה זו תוסיף בשמחה אצל כל בית ישראל, ובפרט שנשיא דורנו שמו קשור עם שמחה – "כל השומע יצחק לי", והוא גילה ש"לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", והוא גם אמר שעשו תשובה ואין הדבר תלוי אלא בהקב"ה!

לקראת סיום השיחה (במשך 3 דקות) עצם את עיניו הק'. את השיחה סיים במילים: "ונשיא דורנו בראשנו", וכן הזכיר מילים אלו בסיום שתי שיחות הראשונות.

אח"כ התקיימה חלוקת המשקה. הריל"ג העמיד ארבעה קנקנים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג כרגיל מהקנקנים

שהקב"ה הטביע בטבע הבריאה שהאדם צריך לישון שמונה שעות ביום, אף שבזמן זה לכאורה אינו מקיים את שליחותו "לשמש את קונו" – כי כל ירידה היא שלב בעלי, שאח"כ נעשה ברי' חדשה, ועי"ז דוקא יכול לומר "אלקי נשמה" וברכות השחר (לכמה דעות).

בהמשך השיחה הזכיר את הענין של "ואתחנן" שזהו בגימטריא תקט"ו – ט"ו פעמים ת"ק, הכולל את כל הרקיעים ואת כל ההפסקים שביניהם, והט"ו זה למעלה מכל הז' רקיעים, ולזה מגיעים ע"י תפילה שהרי "ואתחנן" הוא לשון תפילה, ובפרט התפילה שכ"א מבקש "ותחזינה עינינו בשוכן לציון ברחמים".

בין הדברים הזכיר אודות פסק דין רבני ישראל שליט"א (שהולכים ומצטרפים לזה עוד רבנים) שכבר "כלו כל הקיצין" וכו'.

אחרי שיחה זו ניגנו את מארש נפוליון. כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לילד הקטן מהאחים שארף שיחיו שאמר "לחיים" ונתן לו חתיכה מה"מזונות", ואח"כ החל לעודד את השירה בידו הימנית הק' ואח"כ בידו השמאלית הק' בחוזק לכל הכיוונים.

באמצע הניגון, כשמר שלמה שי' נקדימון (כתב ידיעות אחרונות) אמר "לחיים", חייך כ"ק אדמו"ר שליט"א לעברו חיוך רחב.

אח"כ הורה (כשמסמן בידו הק' פעמיים, ובחיוך רחב) לר' יוסף שי' נימוטין לומר "לחיים" על כוס מלאה, ומיד כשאמר – לקח כ"ק אדמו"ר שליט"א מפית עם חתיכת עוגה (באופן ש"תפס" את החתיכה ע"י המפית),

וכשהנ"ל ראה זאת – עלה לשולחן וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתנה לו בידו.

מיד לאחר מכן החל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעודד את השירה בחוזק רב בידו הק' לכל הכיוונים, ובמיוחד לעבר קבוצת ילדים ממחנה "גן ישראל" מונטריאול שנכחה בהתוועדות. ר' יוסף נימוטין (שהמתין למעלה) אחז בידו כוס יין ואמר עוד פעם "לחיים", וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לו ועודד לעברו בידו הק' כמה פעמים. הנ"ל התחיל לומר משהו לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הניח את ידו הימנית הק' על האוזן כסימן שאינו שומע... ועשה תנועת ביטול בידו הימנית הק' וחייך חיוך רחב (והנ"ל ירד). מיד לאחר מכן המשיך לעודד את השירה בחוזק ובמהירות בלתי רגילה, באופן שלא הפסיק משך זמן רב.

כמו"כ הורה בתנועת ראשו הק' לר' דוד שי' נחשון ור' אברהם שי' טאוב שיאמרו "לחיים", ואח"כ עודד לעברם בתנועות ידו הק'.

שיחה ב' ארכה כחצי שעה, ובה האריך בענין מעלת האיכות על הכמות, אבל באופן שאין זה מבטל את הכמות. וכמודגש במעלת בריאת האדם לגבי שאר הנבראים, במעלת בני ישראל לגבי אומות העולם, במעלת הגאולה לגבי החורבן, ובמעלת הגמרא ותורה שבע"פ שניתוספה בזמן הגלות לגבי תורה שבכתב והמשנה.

בהמשך הזכיר את הפסוק שבסיומו ההפטרה "ציון במשפט תפדה ושבי"

(1) לפי א' היומנים הורה לר' דוד נחשון ור' אברהם טאוב לומר "לחיים" לפני שהורה לר' יוסף נימוטין.

מיתוספת המעלה של אתכפיא ואתהפכא, ועד לדרגא חדשה לגמרי, ובאופן שבאין ערוך (העילוי שנעשה ע"י עבודה).

וכמודגש במיוחד בלשון הכתוב "אלה הדברים", דלכאורה אינו מובן הטעם שנאמרה תיבת "אלה", והי' צריך לומר "הדברים אשר דיבר משה", ולהמשיך מה הם הדברים (כפרש"י)?

אלא הביאור הוא, ש"אלה" מורה על ענין חדש לגמרי. דנוסף לזה שכל דברי התורה צריכים להיות באופן של "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"⁴⁴, ועד ל"חדשים"⁴⁵ ממש⁴⁶, מציינו בכ"כ מקומות בתורה שבכתב ובמאמרי חז"ל שנאמרו דוקא בלשון שמזכיר שזהו ענין חדש לגמרי, כמו "אלה הדברים" (ולא כתב "הן הדברים" וכיו"ב), או "זה הדבר גוי"⁴⁷ וכיו"ב.

ע"ד שמצינו בנוגע לכללות לימוד התורה, ש"כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"⁴⁸, דמכיון שאצל הקב"ה כל דבר הוא נצחי (אפילו כשמדובר אודות חכמתו ורצונו, ועאכ"כ בדיבוריו של הקב"ה), א"כ לא מסתבר שהקב"ה קורא ושונה את אותו הדבר שהאדם למטה קרא ושנה, אלא הכוונה בזה היא שע"י הלימוד של האדם למטה, הקב"ה קורא (תורה שבכתב) ושונה (משנה, תורה שבע"פ) באופן נעלה יותר, ועד באופן חדש לגמרי לגבי פעם הקודמת.

ועד"ז צריך להיות בלימוד התורה של האדם, לימוד באופן חדש לגמרי, ועד שמשנה את הטבע והרגילות שלו (כולל הטבע ד"טיבותא לנפשי"⁴⁹) ופועל חידוש בעולם, כמובא בתניא⁵⁰ שבזמן הגמרא היתה הרגילות ללמוד כל דבר מאה פעמים, ולכן זה נקרא עדיין "לא עבדו"⁵¹, והעבודה האמיתית היא כשמשנה את טבעו ורגילותו שאז נקרא "עובד אלקים"⁵¹.

[וענין זה הוא בכל הדרגות שבלמוד התורה, מהתחלת הלימוד דאיתיות ונקודות, "קמ"ץ א' א', כידוע הפתגם⁵² ש"קמ"ץ א' א' הוא הא' בניקוד קמ"ץ ד"אנכי"⁵³, התחלת עשרת הדברות. וכידוע הענין בעבודה דקמ"ץ ופת"ח, שע"י הקמיצה (קמ"ץ)⁵⁴ וצמצום בעניני העולם, נעשה פתיחה (פת"ח)⁵⁴ וגילוי אלקות, עד להגילוי ד"אתפריעו כל נהורין"⁵⁵ (וכמרומו גם בהקמ"ץ עצמו – שהרי המ' ד"קמ"ץ הוא בניקוד פתח (קמ"ץ))].

(44) ספרי ופרשי' ואתחנן ו, ו. שו"ע אדה"ז אר"ח פט"ו.
 (45) ס"א ס"ב.
 (46) מלאכי ג, יח. חגיגה ט, ב.
 (47) ראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז. ועוד.
 (48) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 193. וש"נ.
 (49) בשלח טז, טז. ובכ"מ.
 (50) ראה תבא"ר רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.
 (51) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 144. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז ע' קמו.
 (52) סה"ש תש"ג ע' 144. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז ע' קמו.
 (53) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.
 (54) ראה אגה"ק ס"ה (קז, טע"א).
 (55) זח"א רי, א.
 (49) סנהדרין פח, ב.

ועד שגם זה נעשה כ"טבע שני" אצלו (ע"ד "מנפשי' כרע"60), וצריך להגבי' ולהעלות עצמו גם על זה, כמ"ש⁵⁷ "ארים ניסי על ההרים", והיינו שאינו מסתפק בכך שיש הר, אלא בו גופא "ארים ניסי".

וזהו כללות עבודת האדם בעולם הזה הגשמי, לשנות את טבע הבריאה, שמצד טבע הבריאה ישנם "תחתונים" ולהם אין כל שייכות ל"עליונים", ועד"ז ה"עליונים" אין להם שייכות ל"תחתונים", ובשעת מתן תורה בטלה הגזירה ביניהם⁵⁸, ועבודתו של היהודי היא לגלות את האלקות שנמצאת בתוך העולם, אף שהעולם מצד עצמו מסתיר על זה, ועד שעושה מהעולם הגשמי דירה לו ית' בתחתונים. ונמצא, שדוקא ע"י עבודת האדם בארץ הלזו התחונה מגיע לגילוי נעלה ביותר, גילוי חדש לגמרי, וכמבואר לעיל – ירידה צורך עלי'.

והיינו, דאף שהעולם מצד עצמו הוא מוכן לסעודה⁵⁹ ("ויכולו"⁶⁰), מכל מקום זהו טבע, ויהודי צריך לפעול נס בעולם. וזהו ענין "והיתה לה' המלוכה"⁶¹, "ה' אחד ושמו אחד"⁶², "ש"שמו" קאי על העולמות, שהקב"ה מהוה את העולמות באופן ד"זה שמי לעולם"⁶³ – ששייך בזה העולם⁶⁴ ("עולם" מלשון העלם⁶⁵), ויהודי צריך לעשות שמשני הענינים ("שמי" ו"עולם") יהי' דבר אחד.

והטעם שזהו בכחו של ישראל, כי כל אחד מישראל הוא למעלה מכל ענין הבריאה, ואדרבה – "בשבילי נברא העולם"⁶⁶, ולכן בכחו לעלות למעלה מטבע הבריאה ולהמשיך בו את ענין הנס.

ד. והנה, עבודת האדם בבחי' "ארים ניסי על ההרים", שממשיך ענין הנס בטבע הבריאה (גם בהרים טבעיים⁶⁷) – מתבטאת בבנין בית המקדש, שנבנה ע"י עבודת האדם על הר הקודש (הר שברא הקב"ה בעולם הטבע⁶⁷), ובהר הקודש עצמו נבנה המקדש "במעלה ההר"⁶⁸, ובזה גופא – לא רק קודש הקדשים אלא גם ההיכל, האולם והעזרות שלפני זה (עזרת נשים שלמעלה מהחיל, ועזרת ישראל שלמעלה מעזרת נשים וכו').

ובזה גופא – תכלית העילוי בהמקדש שנעשית ע"י עבודת האדם תהי' בבית המקדש השלישי, הבאה אחרי הירידה הכי גדולה בגלות זו האחרונה, שדוקא בית השלישי יהי'

(אחרית האותיות) והמ' שהיא האות האמצעית (כשמחשבים גם את האותיות הכפולות, מנפצי"ן); ונעשה "אמת הוי' לעולם"¹⁶³, דירה לו יתברך בתחתונים בשלימות.

ובפרט ששמו (השני) של נשיא דורנו קשור עם שמחה, כמ"ש¹⁶⁴ "כל השומע יצחק לי"; ובפרט אחרי הודעתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹⁶⁵, והוא גם אמר שכבר עשו תשובה, וא"כ בני ישראל מילאו כבר את כל עבודתם, ואין הדבר תלוי אלא בהקב"ה בעצמו, שבודאי מקיים את הבטחתו לישראל!

והעיקר – שכל זה יהי' בפועל ובגלוי ממש, באופן ד"אלה הדברים אשר דיבר משה", החל מניצוץ משה שבכאור"א מישראל, שקשור עם ענין התורה ("משה קיבל תורה מסיני"¹⁶⁶), שנעשית אצלו באופן של חקיקה כמו האותיות שבלוחות¹⁶⁷, ועד ל"אלה הדברים אשר דיבר משה" כפשוטו – ש"מראה באצבעו ואומר" הנה משה רבינו (ד"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁶⁸, ו"משה ואהרן עמהם"), והנה בית המקדש השלישי, יחד עם כל בני ישראל, ונשיא דורנו בראשנו.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל. אח"כ הורה לש"ץ שי' לנגן "יהי רצון . . שיבנה ביהמ"ק". אח"כ התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאווא". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:40 לערך].

שעו ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך).
166) אבות פ"א מ"א.
167) תשא לב, טז.
168) ישעי' כו, יט.

163) תהלים קיז, ב.
164) וירא כא, ו.
165) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" תש"א-ג.
אגרות-קודש אדמו"ר מהר"י"צ ח"ה ע' שסא ואילך.

יומן

• יום שבת קודש פ' דברים, (כלל).

• שבת חזון, ו' מנחם אב •

השיחה הראשונה ארכה למעלה משעה, ואותה פתח בענין שבת חזון מלשון מחזה, שבשבת זו רואים את בית המקדש השלישי, שאליו מגיעים ע"י הירידה דחורבן ביהמ"ק הראשון והשני – ירידה צורך עלי' לביהמ"ק השלישי שהוא נצחי.

מענין הנ"ל המשיך לביאור הטעם

בשעה 1:35 לערך ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות, והקהל ניגן "שיבנה ביהמ"ק" עד שכ"ק אדמו"ר שליט"א התיישב במקומו.

אחרי שבירך על היין ניגנו כרגיל "מצאתי דוד עבדי", וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לקהל "לחיים" (לא עודד

בלתי מוגה

63) שמות ג, טו.

64) ראה פסחים נ, סע"א ובפרש"י.

65) ראה לקו"ת במדבר ה, סע"ג (מקה"ר פ"ג, יא).

66) שלח לו, ד. שבת שובה סד, ב. ביאורה"ז להצ"צ ח"א ע' שנה (מפסחים שם).

67) סה"מ ה'ש"ת ע' 160 ואילך. וראה גם תק"ז תמ"ב. ובכ"מ.

68) סנהדרין לו, א (במשנה).

69) ברשימת א' התמימים נשמטו תיבות אלו.

70) רמב"ם הל' ביהמ"ח פ"ו ה"א.

56) ירושלמי ברכות פ"ב סוף ה"ד.

57) ע"פ ישעי' ל, יז. ראה סהמ"צ להצ"צ עג, א.

58) ש"ש תשמ"ט ח"א ע' 371 הערה 19. וש"נ.

59) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג.

60) ראה סנהדרין לח, א.

61) בראשית ב, א.

62) עובדי' א, כא.

63) זכרי' יד, ט.

בלתי מוגה

היו אומרים כו' בשני היו אומרים כו' בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת¹⁵¹, מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

וכפי שנהגו בעריכת סיומים במשך כו"כ שנים, ועד שזה נעשה כדבר הרגיל "מאה פעמים"¹⁵² ויותר, אלא שמפני איזו סיבה שאינה מובנת כלל וכלל לא נעשה בעבר יחד עם זה ה"סיום" על הגלות... ולכן בודאי יקבלו החלטות טובות בזה כעת, והמחשבה טובה בזה תביא את הגאולה תיכף ומיד ממש.

יב. ובהמשך לזה, כאן המקום להזכיר אודות אלו שהכינו משקה "המשמח אלקים ואנשים"¹⁵³ עבור אירועים מיוחדים, התועדויות ומסיבות בקשר לעניני תורה ומצוות, ובפרט שביניהם יש גם כמה ענינים של "סיומים", כולל סיום בנין, וחנוכת כל ענינים טובים¹⁵⁴.

וכרגיל – שיעלו ויכריזו במה המדובר, ומהם יראו וכן יעשו רבים להוסיף כהנה וכהנה. וזה מביא תוספת שמחה אצל כל בית ישראל בכל עניניהם הפרטיים ובעניניהם הכלליים, החל מזה שעושים מכל חדר וענין שבביתם הפרטי משכן ומקדש להקב"ה¹⁵⁵, כמ"ש¹⁵⁶ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ויהי רצון, שכל זה ימהר את הגאולה העתידה לבוא, וכלשון הרמב"ם¹⁵⁷ שיהפכו ימים אלו "לששון ולשמחה", ושמחה הפורצת את כל הגדרים¹⁵⁸, עד לפריצת גדרי הגלות תיכף ומיד.

ועד לשמחה שלמעלה משמחת פורים, שהיתה באופן ד"עד דלא ידע" אע"פ שהיו במצב של "אכתי עבדי דאחשורוש אנן", ואדרבה – מתגלה ש"אחשורוש" קאי על הקב"ה מלכו של עולם ש"אחרית וראשית שלו" (כמובא בספר מאורי אור¹⁵⁹), וכל אחד מישראל ("אנן") נעשה "עבדי דאחשורוש" (הקב"ה) באופן ד"עבד מלך מלך"¹⁶⁰, ועד באופן שזה חודר בכל עניניו, מ"אחרית" עד "ראשית", ונעשה החיבור של ה"אחרית" עם ה"ראשית", כי כל פעולה שלו – הן "אחרית" והן "ראשית" – היא "שלו" של הקב"ה.

ובאופן של "אמת", כמ"ש¹⁶¹ "משה אמת ותורתו אמת", כדאיתא בירושלמי¹⁶² בפירוש הרמז ד"אמת" שזה כולל את כל הענינים מא' (ראשית האותיות) ועד ת'

(151) תהלים צב, א.
 (152) ראה מקומות שנשמנו בהערת 50-51.
 (153) ס' שופטים ט, יג.
 (154) בהנחה אחרת: וסיום או בנין וחינוך בית וכו'.
 ובהנחה אחרת: כולל גם "סיום" של חנוכת הבית וכו' וכו'.
 (155) ראה שיחת ש"פ נח תשמ"ז ס"ו. ובכ"מ.
 (156) תרומה כה, ח.
 (157) שבעה ערה 118.
 (158) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס' רכג ואילך.
 (159) מערכת א' אות קפב. וראה גם הנסמן בסה"מ פורים ע' לו הערה 45.
 (160) תנחומא צו יג (הובא בפרש"י בהעלותך יב, ח).
 ספרי ופרש"י פרשתנו א, ז. פרש"י לך לך טו, יח. ב"ר פט"ז, ג.
 (161) תנחומא קרח יא. וראה ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"א.
 (162) סנהדרין פ"א ה"א.

בית נצחי (כנ"ל ס"א), כי ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, שבה נעשתה ירידה צורך עלי' הכי נעלית, ניתוסף חידוש בבית המקדש השלישי.

כלומר: נוסף לזה שבית המקדש השלישי עומד בנוי ומשוכלל למעלה⁶⁹, ניתוסף בזה חידוש ע"י מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות – חידוש שנעשה דוקא בכחם של ישראל [שהם למעלה מבית המקדש, ולמעלה מקודש הקדשים, ואפילו מהלוחות שבארון, כי ישראל קדמו לכל דבר, גם לתורה⁷⁰, וכמודגש בהקדמה לעשרת הדברות שבלוחות "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"⁷¹, היינו שהכוונה והתכלית דעשרת הדברות היא אמירתם לישראל, "בשבילי ישראל"⁷²], שבכחם לפעול חידוש ו"נס" בכל הענינים, גם במקדש שלמעלה.

וכפי שהוא בנוגע לכל הענינים, שהכח ניתן דוקא למטה בידי האדם בארץ הלזו התחתונה, וכידוע בענין פסקי דיני התורה, שהכח לזה ניתן דוקא למטה, כי תורה "לא בשמים היא"⁷³, ועד שהקב"ה ומלאכי השרת באים לשמוע את הפסק דין למטה⁷⁴.

ומזה גם מובן בנוגע לפסק דין ברור⁷⁵ של רבנים פוסקי דינים בישראל בדורנו שליט"א (והולכים ומצטרפים לזה עוד ועוד רבנים) שכבר "כלו כל הקיצין"⁷⁶, וישראל גם עשו כבר תשובה, שהיא "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁷⁷, וא"כ הגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד ממש. ובפרט בדורנו זה, אחרי הירידה הכי גדולה וכל הצרות וכו' שעברו בדור האחרון (כולל עניני שלושת השבועות), בודאי כבר זוכים לגאולה האמיתית והשלימה!

ה. ויש לקשר זה גם עם פרשת ואתחנן:

"ואתחנן" הוא בגימטריא תקט"ו⁷⁸, כנגד תקט"ו תפילות משה (וכן הוא ע"י בחי' משה שבכא"א⁷⁹), שהמשיכו "בחי' י"ה בהעולמות שהם בבחי' מהלך⁸⁰ ת"ק שנה"⁸¹, כי התפילה היא בבחי' "יהי רצון", המשכת דבר חדש⁸², וזהו ע"י שישראל מגביהים את עצמם למעלה מטבע העולם (כנ"ל), כולל הטבע של רקיע, שמהלך ת"ק שנה בין רקיע

(69) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.
 (70) ב"ר פ"א, ד. תדבאר פי"ד.
 (71) יתרו כ, א.
 (72) ראה תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פי ג' וה'.
 לקח טוב (פס"ז), פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה ב"ר שם. ויק"ר פל"ו, ד.
 (73) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.
 (74) דב"ר פ"ב, יד. וראה שמו"ר פט"ו, ב.
 (75) ראה יומן עשרה בטבת תשמ"ז ("בית חיינו" תשמ"ז גיליון 6 ע' 33 ואילך).
 (76) סנהדרין צז, ב.
 (77) זח"א קטז, סע"א-ב.
 (78) דב"ר פי"א, י. הובא בדעת זקנים מבעה"ת ר"פ ואתחנן ג, כג.
 (79) ראה תניא רפמ"ב.
 (80) חגיגה יג, א.
 (81) אוה"ת ואתחנן ע' קטז. וראה בכ"ז גם שיחות ש"פ דברים: תשמ"ח (סה"ש ח"ב ע' 573 הערה 57); תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 613).
 (82) ראה לקו"ר פ' ראה יט, רע"א. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשס"ז. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ במדבר ח"א ע' קלט הערה 14.

לרקיע⁸⁰, וישראל הם למעלה מכל הז' רקיעים⁸³ וההפסקים ביניהם, ולכן בכחו לפעול המשכת ט"ו פעמים ת"ק וכו'⁸⁴. ולזה מגיעים ע"י התפילה (שהרי "ואתחנן" הוא לשון תפילה)⁸⁵, ובפרט התפילה שכל אחד מבקש "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים".

וכמו כן יש לקשר זה עם הפרק באבות שלומדים בשבת זו – פרק שלישי, כנגד בית המקדש השלישי. ובהקדמה לזה אומרים את משנת "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"⁸⁶, דקאי על עולם התחי'⁸⁷, שבדרך כלל בא לאחר ההפסק בינתיים, ואעפ"כ, בכחם של ישראל לפעול שעילוי זה יבוא במעמד ומצב של נשמות בגופים ללא הפסק בינתיים, ע"ד מארז"ל⁸⁸ "עולמך תראה בחיך"; ומזה באים לפרק דשבת שלאחרי זה – פרק רביעי [השייך גם ל"חלק" (כל ישראל יש להם חלק כו')], כידוע ש"חלק" הוא רביע⁸⁹, הרומז על השלימות דבני ישראל – ד' דגלים⁹⁰, לאחר שמהפכים את הגלות הרביעית לגאולה.

ויהי רצון, והוא העיקר – שנוכה בפועל ממש לגילוי ובנין בית המקדש השלישי בפועל. ובפרט שקדושתו היא בתוקף גם לאחר החורבן, כפסק דין הרמב"ם⁹¹ (בנוגע לקדושת המקדש וירושלים) שגם עכשיו "בקדושתן הן עומדים" אע"פ ש"שוממין" – "עומדים" דייקא, עמידה בתוקף, שמורה על תוקף הקדושה.

ובפרט שבמקום המקדש ("למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות") נגנו הארון⁹², היינו שנשאר בקיומו ובשלימותו גם לאחר החורבן, ועד"ז בנוגע להמשכן וכליו, כמארז"ל⁹³ שמעשה ידי משה נצחיים, ויתגלו בשלימותם לעתיד לבוא; ונעשה "אלה הדברים" בגלוי, "מראה באצבעו ואומר" אלה.

ולימוד התורה בשלימות נעשה הכנה ל"תורה חדשה מאתי תצא"⁹⁴ – יציאת התורה מ"רשות היחיד" של עולם ל"רשות הרבים", כמבואר במשנה הראשונה במסכת שבת, "יציאות השבת", שהכלי לשבת בכלל ובפרט ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים"⁹⁵ הוא ע"י היציאות מרשות היחיד (ל"יחידו"⁹⁶ של עולם⁹⁷) לרשות הרבים ("טורי דפרודא"⁹⁷) – השפעת ופעולת הקדושה דרשות היחיד ברשות הרבים, ואח"כ

83 חגיגה יב, ב.
84 ראה תוד"ה ורגלי – חגיגה שבעה ערה 80. מגלה עמוקות אופן לה (הובאו באוה"ת שם ס"ע קיג).
85 ספרי ופרשי"ר"פ ואתחנן.
86 סנהדרין ר"פ חלק.
87 רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחלתו. וראה בארוכה ד"ה כל ישראל תשל"ג (סה"מ ימי הספירה ע' נו ואילך). ד"ה להבין ענין תחיית המתים תשמ"ו (שם ע' סא ואילך).
88 ברכות יז, א. וראה תניא פי"ד (כ, רע"א).
89 ראה ב"ב סג, א. וראה ספר הליקוטים – דא"ח

עבורו, כמדובר כמה פעמים. דזה שמראה את הבגד מרחוק הוא בכדי שיעורר אצלו התשוקה לזה, שזה יביא לכך שהוא יקבל את הלבוש; וההדגשה במשל על בגד¹⁴⁰ היא שזה לא רק כמו בית (כמו בנמשל) שהוא מקיף הרחוק, אלא בגד שנמצא עליו ממש (מקיף הקרוב), ויתירה מזו – שנעשה "דם ובשר כבשרו"¹⁴¹, דבר פנימי, שזהו ענין אכילת סעודת שור הבר והלוי¹⁴² לעתיד לבוא.

ועוד ועיקר, שתיכף ומיד ממש הקב"ה ילקט את כל אחד מישראל בידו¹⁴³, ונשיא דורנו בראשנו. וכנרמז בשמו של נשיא דורנו: יוסף על שם "יוסף אדני-י שנית ידו"¹⁴⁴ ומקבץ את כל ישראל מכל "איי הים"¹⁴⁴, ובאופן של שמחה – כנרמז בחלק השני של שמו (יצחק). וכל זה באופן של "ממש", שממשישים זאת ("אָז מ'טאַפּט עס אָן") עם חוש המישוש¹⁴⁵, "מראה באצבעו ואומר זה".

[אחרי שיחה זו ניגנו את הניגון ד"חי אדוננו"].

– שיחה ג' –

יא. כרגיל לסיים בענין שהזמן גרמא. ובנדון דידן – שכדאי לערוך "סיומים" במסכתות הש"ס במשך תשעה ימים אלו (מראש חודש מנחם אב עד תשעה באב, ועד בכלל)¹⁴⁶, כמדובר בארוכה בהתוועדיות שלפני זה¹⁴⁷.

וגם לדעת המקילין לעשות "סיום" גם על מסכת שאין על כולה גמרא (ובחלקה היא רק משניות) כמו מסכת תמיד¹⁴⁸, וכן מסכת מדות. ובפרט שזהו ענין שהזמן גרמא – לידע את סדר העבודה בבית המקדש (שמחכים ומשתוקקים לזה בכל רגע), וכמו שאמר הקב"ה ליחזקאל שע"י לימוד תורת הבית "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית"¹⁴⁹.

וענין ב' מסכתות אלו (תמיד ומדות) בעבודה – יש לומר: "מדות" מורה על העבודה במידה והגבלה ע"פ תורה, "לא תוסיפו . . . ולא תגרעו"¹⁵⁰; ו"תמיד" מורה על העבודה באופן תמידי ונצחי, בכל יום מימות השבוע, כמובא בסיום מסכת תמיד "ביום הראשון

140 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 19 ואילך.
141 ראה תניא פ"ה (ט, סע"ב).
142 ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג.
143 ראה פרשי" נצבים ל, ג.
144 ישעי' יא, יא.
145 ראה "היום יום" כג מנחם אב. אגרות-קודש אדמו"ר מהרורי"צ ח"ד ע' תד. שם ע' תז. ועוד.
146 ראה שיחת ע"ח מנ"א תשל"ה (שיחות קודש ח"ב ע' 344 ואילך). ובכ"מ. וראה ספר המנהגים –

שלא בערך להגיעה, וכהשאלה הידועה בזה¹²⁷ שמציאה אינה שייכת ליגיעה כלל (כי יגיעה רבה לא תביא לענין המציאה), אלא באה בהיסח הדעת¹²⁸ דוקא.

ועד"ז מובא בנוגע למשיח שבא בהיסח הדעת (כמבואר במסכת סנהדרין¹²⁸, שסנהדרין הם המחמדים ופוסקים דינים בתורה), וכמ"ש בפרק (קאפיטל) תהלים המפורסם¹²⁹ "מצאתי דוד עבדי".

ואזי מקויים מ"ש בהפטרה של שבת זו "ואשיבה שופטייך כבראשונה גו"¹³⁰, וסיום ההפטרה "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה"¹³¹: "במשפט" קאי על המשניות, כמאחז"ל¹³² "איין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות", שזהו הלכות שבתורה (כתרגומו "הלכתא"¹³³, כמבואר בלקו"ת¹³⁴); ו"צדקה" – הן צדקה באופן המותר ביום השבת (ע"י אכילה ושתי' וכיו"ב), ועאכו"כ בימי החול, ובמיוחד בערב שבת שכמנהג ישראל מרבים בו בנתינת הצדקה (גם בשביל יום השבת)¹³⁵.

ועי"ז נזכה לצדקה של הקב"ה, שבמקום "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפירזן לבין האומות"¹³⁶, יעשה הקב"ה צדקה "שקיצן מביין האומות", לארץ הקודש, ולירושלים עיר הקודש, ולבית המקדש. וממילא נעשה "תפדה" "ושבי" בלשון עבר, שכבר נפדו מהגלות, ונמצאים בגאולה האמיתית והשלימה.

י. וכאמור לעיל – "אלה הדברים", מראה באצבעו, דתיכף ומיד "משה ואהרן עמהם"¹³⁷, יחד עם כל ישראל שהקב"ה מקבצם מכל קצוי תבל, שהרי הם "גוי אהד"¹³⁸, ולא רק "גוי אחד" ביחס לשבעים אומות העולם, אלא כאו"א מה"גוי אחד" הוא כבן יחיד להוריו (כתורת הבעש"ט¹³⁹ שכאו"א מישראל יקר וחביב אצל הקב"ה כמו היוקר והחביבות דבן יחיד), שאז ישנה אהבה אמיתית; ומביאם לבית המקדש השלישי, יחד עם לוחות ראשונות ואחרונות, תיכף ומיד.

ובמיוחד בעמדנו בשבת חזון, שבה מראים לכל יהודי את בית המקדש דלעתיד מרחוק, וכמובא³ המשל על זה מאב שמראה לבנו פעם בשנה את הבגד היפה שקנה

היציאות מרשות הרבים לרשות היחיד – שעניני רשות הרבים נעשים כלי לרשות היחיד, ועי"ז נעשה "פשט בעל הבית את ידו לחוץ".

ובפרט אחרי תפילתן ובקשתן של כל בני ישראל על הגאולה; ותפילה פועלת המשכת רצון חדש (כנ"ל), ע"ד "ופי"ם⁹⁸ יגיד תהלתך"⁹⁹, ויתירה מזו: צדיק גזור והקב"ה מקיים¹⁰⁰; והרי "ועמך כולם צדיקים"¹⁰¹, ויתירה מזו – "בנים אתם לה' אלקיכם"¹⁰², וכאשר בן מבקש מאביו שבשמים, ואין מעכב בידו, בודאי שממלא בקשת בניו ומביא את הגאולה האמיתית והשלימה, ונשיא דורנו בראשנו, תיכף ומיד ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו את מארש נפוליון].

– שיחה ב' –

ו. א' מהלימודים מיום השבת הוא – שאין מה להתפעל מריבוי הכמות, כיון שהעיקר הוא האיכות, הגוברת על הכמות. כלומר, אין הכוונה שמבטלים לגמרי את הכמות, אלא ישנה מעלה גם בכמות, אבל אין להתפעל ממעלת הכמות, כיון שהאיכות גוברת על זה.

וכמובן מסדר בריאת העולם בששת ימי בראשית, שישנה מעלה הן בכמות והן באיכות, כמ"ש "מה רבו מעשיך ה' (ריבוי בכמות) ו"מה גדלו מעשיך ה' (ריבוי באיכות), היינו שגם הכמות זהו בריאתו של הקב"ה.

וזהו החילוק בין יום השבת לשאר הימים: בששת ימי בראשית נברא כל העולם, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"¹⁰⁵, "את השמים לרבות צבאיהם ואת הארץ לרבות צבאי"¹⁰⁶, ובשבת נעשה "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"⁶⁰, שזהו ענין העלי' והשלימות דכל הבריאה כולה¹⁰⁷, היינו שאז נתגלה תכלית כל הבריאה – המשכת קדושה במעשה בראשית – איכות.

וענין זה נפעל ע"י עבודת האדם, שנברא ביום השישי¹⁰⁸ בסוף מעשה בראשית. הדנה, בכל יום ויום מששת ימי בראשית נבראו ריבוי גדול של נבראים, ובכל יום נאמר "וירא אלקים כי טוב"¹⁰⁹ (וגם ביום השני שלא נאמר בפירוש "כי טוב" – הרי ביום השלישי הוכפל בו כי טוב, וא' הפירושים בזה¹¹⁰ הוא שפעם אחת נאמר בו "כי טוב"

(98) תהלים נא, יז. (104) שם צב, ו. (99) ראה לקו"ת ש"ש מא, א. א. סה"מ תרכ"ז ע' תמג. (105) בראשית א, א. (106) פרש"י בראשית שם, יד. (107) ראה אוה"ת עה"פ שבהערה 60 (בראשית מב, סע"ב ואילך). (כרך ג) תקה, ב ואילך. תקה, א ואילך. (108) בראשית שם, כרכו. (109) שם, ד; י; יב; יח; כ; כה. (110) פרש"י בראשית שם, ז (מב"ר פ"ד, 1).

(127) ראה שיחת ש"פ חיי שרה תשי"ט (שיחות קודש (ברוקלין, תש"ע) ריש ע' 116). וראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חי"ח ס"ע תקיז. חכ"ג ס"ע תמוח. סה"מ ראש חודש ע' רטט. ובכ"מ. (128) סנהדרין צז, א. (129) פט, כא. – להעיר ש"פ ע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חיינו (אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – התחילו ב"א ניסן שנה זו אמירת מזמור זה. המו"ל. (130) ישעי' א, כו. (131) שם, כז. (132) ויק"ר פ"ז, ג. (133) ת"א וישב מ, יג. (134) פרשתנו (דברים) א, סע"ב-ג. (135) ראה גם לקו"ש חי"ג ס"ע 277. חכ"ח ס"ע 315. (136) פסחים פז, ב. (137) ראה יומא ה, ב. תוד"ה אחד – פסחים קיד, סע"ב. (138) שמואל"ב ז, כג. דברי הימים א יז, כא. (139) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקל"ג (קג, א). וש"נ.

עבור היום השני); ובכל זאת אין זה מגיע למעלת בריאת האדם ביום השישי, שנברא בסיום כל הבריאה, כדי שימצא הכל מוכן לסעודה⁵⁹, ולכן מצינו ביום השישי פעם נוספת "טוב" – "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד"¹¹¹, שזה קאי על כל הבריאה כולה.

וא"כ נמצא, שאע"פ שבריאת האדם היתה אחרי חמשה ימים שלמים, שבהם נבראו ריבוי נבראים, וגם ביום השישי עברו כו"כ שעות, בכל זאת דוקא אז נעשית שלימות הבריאה, כיון שהאדם בעבודתו – עם היותו קטן בכמות בערך כל הבריאה – פועל שלימות בכל הבריאה כולה ש"נברא בשבילו"⁶⁶; כלומר שהאיכות גוברת על הכמות, כנ"ל.

וכנ"ל, אין הכוונה שמבטלים את הכמות, אלא שכל זה הוא כ"שרגא בטיהרא"¹¹² לגבי האיכות – תכלית כל הבריאה הנשלמת ע"י בריאת האדם הנבחר לעבוד את ה', ולהעלות את כל הבריאה לשלימותה, שזה מתבטא בעיקר בהשתדלות להמשיך ולהחדיר את קדושת השבת (איכות) בריבוי הנבראים שבעולם.

ז. ובדוגמת העילוי דשבת לגבי ששת ימי בראשית, עד"ז הוא בנוגע ליחס של בני ישראל לאומות העולם:

אע"פ שבני ישראל הם "המעט מכל העמים"¹¹³, ואילו אומות העולם רבים יותר בכמות, אין לבני ישראל להתפעל מהכמות, כי העיקר הוא האיכות – ששלימות כל הבריאה, גם של אומות העולם, נעשה דוקא ע"י ישראל.

אבל אין הכוונה שצריכים לבטל לגמרי את הכמות (דא"כ מהי מעלתם של ישראל, ש"אתה בחרתנו מכל העמים כו"), אם אין באומות העולם שום ענין, והיינו שהם נעלים מדבר... שבטל!), אלא אדרבה – ישראל צריכים להגביר את האיכות על הכמות, ולפעול על אומות העולם (שהם בריותיו של הקב"ה), ועל כל עניני דומם צומח חי ומדבר שבעולם, ולהעלותם, ולהתנהג עמהם ע"פ שולחן ערוך, ושיהיו חפצא של קדושה וחפצא של מצוה; ועי"ז יתוסף במעלתם של ישראל, שיתגלה שאומות העולם נבראו "בשביל ישראל" (איכות).

ובפרט שנמצאים במלכות של חסד, המאפשרת ללמוד תורה ולקיים מצוות, ויתירה מזו – "והיו מלכים אומנין ושרותיהם מניקותיך"¹¹⁴ עוד בזמן הגלות¹¹⁵, ועד ש"הביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. . . כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'¹¹⁶.

(114) ישעי' מט, כג.
(115) זבחים יט, רע"א.
(116) ישעי' סו, כ.

(111) בראשית שם, לא.
(112) ל' חז"ל – חולין ס, ב.
(113) ואתחנן ז, ד.

ח. וכמו כן מובן בנוגע לזמן העולם, שגם זה נברא בשביל ישראל. כולל ימים אלו – ימי "בין המיצרים", "תלתא דפורענותא", ובפרט (בסמיכות ל) תשעה באב, שזמן זה הוא ירידה צורך עלי, ולא מתפעלים מהענין החיצוני (כמות) דהחורבן, כיון שבטל לגבי הכוונה והתכלית (איכות) דהגאולה ובנין בית המקדש נצחי בקרוב ממש.

ובכחו של יהודי לפעול על הזמן, שע"י הוספה בתורה ומצוות זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ביום השבת קודש זה, ותיכף ומיד ממש, ומהפכים¹¹⁷ ימים אלו לששון ולשמחה ולימים טובים ולמועדים¹¹⁸ (וכפי שאמרנו ב"סליחות" של שבעה עשר בתמוז¹¹⁹).

ובדרך ממילא יהי' יום תשעה באב יו"ט הכי גדול, עוד יותר מהשמחה בשלוש הרגלים (שהשמחה בהם מוגבלת, כפי שמצינו שבית דין היו שולחים שלוחים לשמור על השמחה כו"¹²⁰), אלא כשמחת פורים, שמחה "עד דלא ידע"¹²¹, למעלה מכל מדידה והגבלה, שנעשה ע"י הירידה של החושך והעלם והסתרת דגלות אחשוורוש, כשהיו במצב של "אכתי עבדי דאחשוורוש אנן"¹²²; ועד"ז בנוגע לימים אלו, דמכיון שהם קשורים עם חורבן גלות, הרי כשיהפכו ימים אלו כו', השמחה בהם תהי' למעלה מכל מדידה והגבלה, ומ"אכתי עבדי דאחשוורוש אנן" נעשה (כנ"ל) "והיו מלכים אומנין גו".

ט. ועד"ז מצינו בנוגע לכללות התורה, וכנראה בפועל שהריבוי בתורה הוא לא בתורה שבכתב (שכתובה בדיוק דוקא), וגם לא במשנה, שכתובה בלשון קצרה¹²³, אלא דוקא בדורות שלאחרי זה בזמן הגלות, שאז מצינו שניתוסף ריבוי שקלא וטריא בתורה, ובמיוחד בתלמוד בבלי, ועד ל"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (ש)כבר נאמר למשה בסניני"¹²⁴, כולל החידושים ביום זה וכו'.

– ומובן שזהו באופן שהחידושים הם אמיתיים ומיוסדים על כללי התורה, היינו שאינו מחפש להגיד איזה "פשט"ל" משלו, ומוריד את התורה כפי רצונו ח"¹²⁵, אלא לומד כפי רצון התורה ומייגע את שכלו כדי להבין את כוונת התורה, ולהגיע ולכוון לאמיתתה של תורה; אבל יחד עם זה הרי זה נקרא חידוש שלו. ועד שלימודו הוא באופן של "יגעתי ומצאתי"¹²⁶, "מצאתי" דייקא (ולא "השגתי" וכיו"ב), באופן של מציאה שהיא

(117) ע"פ ירמי' לא, יב.

(118) ע"פ זכרי' ה, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

(119) סוף פיוט "אמרר בבכ"י". וראה גם סוף פיוט

"אתאנו לך".

(120) ראה תדבאר פכ"ו. רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ב-

כא. שר"ע (נדאדה"ז) או"ח סתק"ט ס"ד (סי"ג).

(121) מגילה ז, ב. שו"ע או"ח סת"רצ"ה ס"ב.

(122) מגילה יד, א.

(123) הקדמת הרמב"ם לפיה"מ (ד"ה ואח"כ ראה

להסתפק).

(124) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד.

וראה לקו"ש חו"ט ע' 252 הערות 20-21. וש"נ.

(125) בהנחה אחרת: שרוצה "להכניס" את דעתו

ורצונו בתורה.

(126) ע"פ מגילה ו, ריש ע"ב.